

Iturenen, 2000.eko maiatzaren 26an

J. Haritschelhar, euskaltzainburua,
H. Knörr, buruordea,
P. Goenaga, idazkaria,
J. A. Arana, diruzaina,
P. Altuna,
M. Azkarate,
J. L. Davant,
A. Iñigo,
X. Kintana,
E. Larre,
J. M. Lekuona,
B. Oihartzabal,
P. Ondarra,
Tx. Peillen,
P. Salaburu,
J. San Martin
I. Sarasola,
J. M. Satrustegi,
Andres Urrutia
eta P. Zabaleta
euskaltzainak,
eta J. L. Lizundia, idazkariorde-
-kudeatzailea eta
JJ. Zearreta, ekonomi eragilea.

Iturengo udaletxean, 2000.eko maiatzaren 26an bildu da Euskaltzaindia hilero-ko batzarra egiteko. Bilerari goizeko hamar-kaik laurden gutxitan eman zaio hasiera. Ezkerreko zutabea jasotzen dira bilduen izenak. Ezin etorria adierazi dute P. Charrittonek eta X. Diharcek.

Aurreko batzar-agiria onartzea.

Ohar xume batzuk egin dira hasteko eta amaitzeko ordua dela eta.

Beste oharrik gabe ontzat eman da agiria.

Eskuartekoak

Literatura sariak.

Euskaltzaindiak eta BBK-k antolatu duten 2000. urteko Txomin Agirre, Toribio Al-
tzaaga, Felipe Arrese Beitia eta Mikel Za-
rate Literatura sarien aurkezpena egin
zaie euskaltzainei. Ekainaren 16an egingo
da, segurutik, joan den urtean saritutako
liburuen aurkezpena, Literatura batzorde-
aren bilera Bilbon egingo dela baliatuz.

EITB-ko euskara aholkularitza.

H. Knörr jaunak azaldu du nola EITB-ko kontseilurako bere izendapena propo-
satu zuen Euskaltzaindiak eta nola autatua izan zen azkenean. Horrenbestez, neurri ba-
tean behintzat Euskaltzaindiaren ordezkari ikusten duela bere burua eta hizkuntza kont-
tuez bereziki arduratua aurkitzen dela. Hizkuntza kontuak behar bezala zaintzen ez
direla kontuan harturik, batzorde berezi bat osatzea eskatu zuen. Orain aholkulariak
proposatzen dira orain batzorde horretarako. Gutuna irakurri du. Knörr jaunaren pro-
posamena hau litzateke: Miren Azkarate, Lurdes Oñederra, J.L. Goikoetxea eta Patxi
Salaberri Zaratiegi jaun-andreak. Beste proposamenen bat ba ote den galde egiten du
Knörr jaunak.

Galderari erantzunez, X. Kintanak ere bere burua eskaini du eta, horrenbestez, ho-
nen izena gehitu zaio lehengo zerrendari. Hortaz, bost lagunez osatua egongo da taldea.

Iturengo alkatearen ongietorria.

Ondoren Jose Maria Gorosterrazu alkateak euskaltzainei ongietorria egin die. Bere poza agertu du Euskaltzaindiak biltoki gisa Ituren hautatu izanaz eta baita Andres Iñigoren izendapenagatik. Eskerrak eman dizkie bilduei eta lanean aurrera segitzeko eskatu. Euskaltzainek txaloz hartu dituzte Alkatearen hitz hauek.

JAGONET-en aurkezpena.

Miren Azkarateri eman dio hitza ondoren batzarburuak. Jagon sailaren egitasmo ez hitz egin duen bakoitzean honelako zerbitzu baten beharra aipatu duela gogorarazi du. Azkarateren ustez, hobe da Euskaltzaindiak berak erantzutea sortzen diren galderi eginkizun hori beste inoren esku utzi baino.

Zuzendaritzari aurkeztu zitzaionean, honek, egitasmoaren izaera kontuan harturik, egokiago ikusi zuen osoko bilkurari aurkeztea eta beronek onartzea. Proiektuaren helburuak, urratsak, etab. aipatu ditu Azkaratek. Denak euskaltzainen esku jarri den txostenean bildurik daude. Hilaren 20ra arteko epea eman zaie oharrak egiteko. Horrela hurrengo bileran (ekainaren 23an) eztabaidatu eta onartu ahal izango litzateke. Ahal dela, irailan martxan jartzea komeni da.

Euskaltzainburuaren hitzak.

Uztaileko bilkura Donibane Loitzuneko Auditorium Ravel delakoan izango dela aditzera eman zaie euskaltzainei.

Hiru gutun idatzi ditu euskaltzainburuak Lionel Jospin Frantziako lehen ministroari, Jack Lang Hezkuntza ministroari eta Catherine Tasca kultura ministroari Madrileko gobernuak eta Frantziakoak Euskaltzaindiarekiko duten jokabide desberdina salatuz.

Kontseilu Orokorrak ere hitzarmen bat nahi omen du. Hortik Euskaltzaindiari laguntza piska bat gehiago etorriko zaiola dirudi. Proposatzen den hitzarmen testuan Euskaltzaindia da euskararen esparruan onartzen den erakunde bakarra.

Eurokarta delakoa nola dagoen galde egin du J. San Martinek. Gaizki dagoela erantzun zaio. "Jakobinoek ez dute ezer ulertzen" esan du euskaltzainburuak. Honetaz Beñat Oihartzabalek lan bat argitaratu du. Honen hitzetan, orain lehen baino zailago dira kontuak. Orain sinatua du karta hori baina konstituzioarekin egiten da topo.

Gramatika araugaiak.

Ibon Sarasolak hala proposaturik, Gramatika gaiekin hastea egoki ikusi da *Hiztegi Batuaren* bigarren itzuliko irizpideen eztabaida geroko utziz.

- *"Mugatu singularra noiz erabil daitekeen iraupena eta maiztasuna adierazten duten zenbatzailedun sintagmetan"*.

P. Goenagak egin du araugaiaren aurkezpena. Ondoren eztabaida sortu da. Arauaren gaia iraupena izanik, ez dago argi adlatiboaren aipamena ("handik bi egunetara" bezalakoena alegia). Dena dela, mugatu/mugagabe kontu horri dagokionez, inesiboa eta adlatiboa parean jartzea litzateke zuzenena.

Nolanahi ere, Satrustegiren iritziz, batzordeak esan duena esan badu, ez da arrazoirik bat-batean gauzak aldatzeko. Sarasola ere iritzi bereko agertu da.

B. Oihartzabalek adlatiboaren aipamena kendu egin beharko litzatekeela uste du.

Peillenen ustez, Iparraldeko euskaldunei ongi etorriko litzazieke *hiru urtean* esamoldea, *hiru urtetan* berentzat “hiru urterekin” ulertuko bailukete.

Azkenik, P. Goenagak hartu du berriro hitza eta araua muga estuen barruan sartzea komeni dela esan du: iraupena eta maiztasuna bakarrik hartu gogoan eta mugagabearen arazoak ukitzen dituen beste arloak beste baterako utzi. Gainera, mugagabeak lan monografiko bat eskatzen duela eta noizbait ekin beharko diola eginkizun horri Euskaltzaindiak.

Ondoren, arauak duen bigarren atalari ekin diote euskaltzainek.

Xabier Kintanak Bizkaian *noizero?* galdetzen omen da. Adibideen artean *ordu laurdenero* bezalako adibideren bat jartzea eskatu du. Eskari hau ontzat eman da, baina *noizero* ez da ageri inon corpusean. Beraz, honen aipamenik ez da egingo.

Ondarrak maiztasuna adierazteko *zenbatetik* soila ere aurkitu duela esan du.

M. Azkaratek, araugaiaren testuaren bigarren atalean aipatzen den “arau orokorrak” direlako horiek kentzea eskatu du. Bestalde, iraupena dela eta abstolutiboari eta instrumentalari erreferentzia egin behar bazaie arauan, horrek arauaren azalpenean ere zerbait esatea eskatzen omen du. Bestela, arautik erc kendu egin beharko omen litzateke.

Oihartzabalen iritziz, azalpenean iraupena adierazteko modu bat baino gehiago badela aipatu behar litzateke. Aski da aipamen xume bat egitea sarreran konplikazio handiegietan sartu gabe. Hala egitea onartu da.

Sarasolak nahiago du *sintagma zenbatzaileduna zenbatzailedun sintagma* baino. Onartu da.

Urrutia jaunak azalpenari buruzko ohar tekniko egin du: lehenbizi hobesten dena eman behar litzateke, gero zer gaitzesten den esan. Prest dago laguntza emateko teknika honetat. Zerbait egin behar da gauzak errazteko.

Ohar hauekin denekin onartu da araua.

● “*Perpaus izenlagun osagarrien atzizkiak: -eN, -eLAKO*”.

Hemen ere P. Goenagaren aurkezpen labur baten ondoren eztabaidari egin zaio leku.

Sarasolari “... *-en berria*” bezalakoek min ematen diote.

Kintanaren aburuz, Euskaltzaindiak *-eLAKO* gomendatu behar luke. Bestela, *-eN* bezalakoekin nahasteak sor daitezke, atzizki hori ekibokoa baita.

Knörrek dio, arau hau dela eta, *-eLAREN**, *-eNAREN** eta *-eNEKO** gaitzeste-roakoan “euskara batua” ez, “euskara” aipatu behar dela soil-soilik.

Garbi dago lehentasuna *-eLAKO*-ri eman behar zaiola.

Zernahi gisaz, araua aurkezteko modua bera ere ohikoa ez denez (erreferentziak emateko era adibidez, ez da betikoa), berriro batzordera itzultzea proposatu du Goe-nagak, hobeki lantzeko. Hala onartu da.

● “*Komunztadura aposizioetan*”.

Aurkeztu den araugai honen aurrean Kintanak bigunago jokatu omen luke.

Arauren lehenbiziko atala bere horretan onartu da (adibideko *errektoreorde* hitza minuskulaz emanik).

Sarasolaren ustez, perpaus erlatiboetan gauzak desberdin dira. Iparraldekoen *bait*-dun egiturak bultzatu beharko lirateke.

Araugaiaren testuan “tartekiak” aipatzen direnez gero, Salaburuk uste du hau izan litekeela *bait*-egiturak jasotzeko lekua.

Urrutia ez dago ados. Jakin beharko litzateke aposizioak nola egiten diren. Baina itzultzaileei eta antzekoei soluzioak ematea ere Euskaltzaindiaren lana den galde-tzen du. Berak testuan ageri den oharra kendu egingo luke.

Oihartzabalek dioenez, argiro esan behar da zer den onartzen dena eta zer ez.

Bestalde, ohar hori bere lekuan dagoela uste du: kentzen bada, arau zorrotzegia gertatuko da.

Salabururen iritiz, Urrutiarena aukera bat da baina kontuan izan behar da no-rentzat diren arauak. Ulertzeko modukoak izan behar dute. Adibideak eta irtenbideak ere eman beharko lirateke.

Urrutiak erantzun dio: hobekian oharra kendu eta beste hirugarren paragrafo gisa ematea.

Salaburuk aruari argibideak ematea eskatuko lioke eta arazoan aurrean irtenbi-deak eskaintzea. *Bait*-i buruzko kontua hemen sartuko litzateke.

Oihartzabal ez da ados. Horretan hasiz gero, gauza gehiago izan beharko lirate-ke kontuan eta behar bada, nahastea sor liteke.

Eztabaidaren konklusioa izan da, azken paragrafoa ohar gisa barik testuaren atal gisa ematea. Gainerakoan, testua dagoen dagoenetan onartu da.

● “*Izen sintagmen arteko juntadura*” araugaia.

Lehendabizi axaleko zenbait ohar egin zaizkio testuari: *libroki* barik *libreki*; *kasu markadun sintagma* ez, *sintagma kasu markaduna*; *inplizitoki*-ren orde, *inplizituki*; *hondarki* eta ez *ondarki*. *Administratibo* hitza baztertu egin behar da.

Sarasolari araugaiaren ageri den “oharra”, arau gisa, ezin onartua iruditzen zaio. Aurrera pasatu beharko litzateke eta bi lerrotan eman mamia.

X. Kintanak galde egiten du ea *aitaren eta amarentzat* zilegi den Iparraldekoentzat.

Salaburuk ere zalantza bat agertzen du: zer gertatzen da erlatiboak cransteant?

Miren Azkarateren ustez, “... -ak eta ...-en arteko” gisako esamoldeak gaur goitik behara sartu dira eta, aipatzekotan, horrelakoak aipatu behar lirateke.

Eztabaida luzatu da. Araua formulatua dagoen bezala ezin da onartu.

Kintanarentzat bi joera daude, bata zaharra eta bestea berria: beti hobekien dokumentatuaren alde egin da apostu. *Aitaren eta semearen...* adibidea sartzeko eskatzen du.

Oihartzabalen arabera, genitiboarekin arazoa dago, baina gainerakoan ez dago hainbesteko kasuistikarik. *Arteko*-ren kasua ez da agertzen zail delako horretaz arau ematea. Bestalde, gramatiketan agertzen dira aniztatan jokabide arraroak. Arraroa dena gramatikaren aldetik onartua edo gaitzetsia izan daiteke. Anitz edo gutxi baliatzea ez da kontua. Gramatikaren aldetik gutxi erabili izanak ez dakar gramatikala ez izatea. Alde honetatik, “ardatz bat baino gehiagoko izen sintagmak era daitezke” nahiz erabileru urriagokoak diren horrelakoak.

Urrutiaren ustez araua ez dago heldua eta atzera batzordera bidali beharko litzateke. Beñat Oihartzabalek eta Miren Azkaratek birmoldatuko dute testua eta hurrengo bilerarako beste formulazio bat ekarriko dute. Dena dela, Gramatika batzordeari adierazi ondoren.

Ordu biak eta hamarreen amaitu da goizekoa.

* * *

Arratsaldean bostak laurden gutxiagotan ekin zaio berriro bilerari.

● *Hiztegi Batuko irizpidek: bigarren itzulia.*

Urrutiak hartu du hitza. Bere jarrera zein den argitu nahi izan du. Haren asmoa bigarren itzulirako beste giro bat izatea zen. Informazioa eskatu zuen eta esan zitzaion zerbait. Administrazio arloari buruz dagoen zerranda, ordea, ez zaio aski iruditzen. EEBS-ra ere jo du baina hor ez du gauza handirik aurkitu. Iturriak nahi zituen ikusi. EEBS 96 urterarte iristen da eta gauza batzuk oso ahul daude, informazio partziala da. Bestalde, corpusean bilduak dauden hiztegi batzuk ez dira egokiak. Kontuan hartu den materiala oso zaharkitua da. Lege testuetan ez dago bat ere Nafarroatik. Dena dela, nahi luke eztabaidatu nora goazen, zein izango den norabidea. Daukagun informazioa beste modu osoagoan eman beharko litzateke batetik, eta, bigarren, norantz goazen argi izan. Iturriak nolakoak, ondorioak ere halakoak izango baitira.

Sarasola erabat ados dator baina problema tekniko txiki bat ikusten du: eztabaidan jarri diren irizpide hauekin dago landua G-rainoko zerranda. Euskaltzaindiak lan extra bat hartu beharko luke gutxienez G-rainokoa osatzeko handik eta hemendik etorritakoarekin. Arazoa da teknikoki hori egitea oso zaila dela. EEBS-k eskaintzen duen lagina nahiko desorekatua da eta hori ahal dela konpondu egin beharko litzateke. Azterketa estatistikoak neurri batean ongi daude baina estatistikaz gainera autoritatearen iritzia jakitea ere oso inportantea da. Hori ez zen kontuan hartu, baina hor dago. Kontua litzateke hori nola osatu. G-raino modu jakin batean etorriko zaigu. Horrek ez du erremedio onik.

Urrutiari hiztegiek eta hiztegitxoek ematen diote zer pentsa. Bigarren itzulian eguneroko hitzez gainera zenbait termino teknikoagoak ere jasoak nahi litzuzke ikusi. Baina horretarako datu onak behar ditu Euskaltzaindiak begien aurrean.

Kintanak, ildo beretik, eskatuko luke zer aukera egiten den zehaztea. Testu liburuak ere kontuan hartu beharko lirateke. Salduenak behintzat. Erabiliko diren hiztegiak ere zehaztea. Badira haurrendako irudi bidezko hiztegi eder askoak ere, hitz arrunteak jasotzen dituztenak. Bestalde, zalantzako hitzak ez lirateke adibide gisa eskaini behar. Aspaldi honetan egindako lexiko zientifikoak egin direnez, hauetan finkatuena jaso beharko lirateke, arlo bakoitzetik zenbait.

Oihartzabalek dio hoge mila hitzetik abiatzen dela bigarren itzuli hau. Gero presunaren aldetik sartu beharreko beste hainbat daudeke. Horrekin doblatzen da orain arteko hitz kopurua. Hobeki egin daiteke, eta ahal bada, egin behar da. Ilustuketa arrazoizko epeetan egin badaiteke, egin dezagun. Gehiago kezkatzen dute egungo testu arruntek, falta baitira. Baina hiruzpalau urte beharko dira hori martxan jartzeko. Harremanetan dira editorialetan eta abar, baina, nolana ere, luze joko du. Aitzina egin behar da, hala ere.

Sarasolari bildurra ematen dio honek guztiak, onena eta ona elkarren etsai baitira. Bestalde, hiztegien inflazioaren bildur da: bakoitzak bere hiztegiñoa badakar eta gainera presio talde gisa edo antolatuz gero, gaizki ibiliko gara. Hemen ere kalitate irizpidea baliatu behar da. Kalitatea testuek markatzen dute eta ez hiztegiek. Zuzenbide arloko hitzak direla eta, espainol eta frantses zuzenbidean adostasuna duten hitzez baliatu behar genuke eta ez diferente direnez. Hortik hasi beharko litzateke. Zientzien alorrean, berriz, gaur egun egiten den %90ek ez du ezertarako balio euskararen aldetik.

Kintanaren arabera, lan horiek besterik gabe onartu ez arren kontuan hartu behar dira. G-raino lan bikoitza proposatuko luke: martxan dagoen lana kontuan hartu eta, aparte, zientzia arloka lan egitea, gero hori bestearekin tartekatzeko.

Sarasolaren ustez, hala ere, tentuz ibili behar da, zeren "kontuan hartze" horrek ordu pila bat eskatzen du.

Goenagak zehaztasuna eskatu du. Ahal dela, gainera, dokumentu batean jaso beharko litzateke bigarren itzulirako prozedura. Prestatutako txostena, hain zuzen, egokia izan liteke. Hau osatu eta hemendik geroko bidea markatuko digun zerbait gauzatzeko gai izan beharko luke Euskaltzaindiak.

San Martinen ustez lana arloka banatu behar bada, gai batean jakituna denari eman behar zaio konfiantza.

Haritschelharren aburuz, Ichen pasaldiko jokamoldea ez da hain desegokia: Urrutiak ekarri ditu hainbat hitz. Batzuk onartu dira, beste batzuk ez. Bigarrenen ere edozeinek ekar ditzake hitzak.

Urrutiak hartu du berriro hitza. Hitz arruntetatik aparte, administrazioan, unibertsitatean, etab. badira premia batzuk eta horiei erantzun osoa eman ezin bazaie ere, orientabide batzuk ematea behintzat eta sistematikoki lantzea beharrezkoa litzateke. Baina hori egiteko zer nolako erreferentziak dauden jakin behar da, ez inprobisatzeko. Daukagunetik abiatzen bagara huts batzuk agertuko dira. Eta orduan, oharrak egiten direnean eta eztabaidatzen hasten garenean ez da lekukotasunik izango. Ahalegina egin behar da administrazioaren arloan, komunikabideenean, irakaskuntzan. Corpora definitu ondoren, maiztasun kontuak aztertu beharko dira eta galbahea jarri beharko da.

M. Azkaratek maila desberdineko gauzak atera direla ikusten du. EEBS-k dituen mugak ditu. Gaurko baliabideak erabat desberdinak dira. Hemendik aurrera beste corpus mota batzuk osatzen hasi beharko luke Euskaltzaindiak. Baina oraingo itzuli honetarako iturriak aldatzea, laginketa berriro definitzea, oso zail ikusten du. Lana geratzea erabakitzen ez bada behintzat. OEH-tik eta EEBS-tik inguru bateko erabilera behintzat jasoko da, mugatua bada ere. Dena dela, horiek aldatzea zail da. Hortik aparte, txosteneko c-g puntuetan aipatzen direnak ez dira hain arazotsuak. Beste iturri batzuk aipatzen dira (*Europako Itunen Hiztegia* edo *Lan Harremanen Hiztegia*). Behar bada, arazoa konpon daiteke 2. orrialdean "hiztegi berezituetakoa" esaten denean hiztegi horiek hor sartuz. Azkaratek ez daki hori nahikoa izango litzatekeen. Hortik aurrera, "terminologia" esaten denean, ez da Xabier Kintana bezain baikor unibertsitate-aren ikuspegiaz. Terminologia kontuetan datu base onak osatu beharko lirateke egin diren testuekin. Baina nahi genituzkeen corpus horiek oraindik ez ditugu eskura. Ahal balitz, katalanek egin duten bezala, jakintza arlo bakoitzeko 200-400 hitzeko zerrendak osatzea, ongi legoke. Baina hori ere oraindik gordin xamar ikusten du Azkaratek. Dena dela, jendearen ekarpenak, handik eta hemendik, beharrezkoak izango dira eta ongi etorriak. Baina zaila da.

Sarasolak hartu du ondoren hitza eta esan du hiztegi batuko jendeak denbora daramala Euskaltzaindiarekin bilera eske eta orain ezin zaiela esan dena gaizki dagoela. Orain esan behar zaiena da gauzak ongi daudela, edo ongi xamar, osatu beharra ikusten bada ere. Orain kontua, hain zuzen, horixe da: nola osatu. Bestalde, A-D bitarteko zerrendak ikusiak ditu eta ez daude gaizki, haren iritziz. Osatu egin behar. Hori da arazoa. Zientzia eta administrazio hiztegiak lantzea oso ondo dago, baina beste hitz batzuk (*txupete, tirante, ...*) ematea askoz premiazkoago ikusten du. Beste arazo bat ere aipatu du: gure artean egiten diren hiztegi arrakastatsuenak elebidunak dira eta ez euskara-euskara motakoak. Eta horrek ere erantzuna eskatzen du. Hori ezin du Euskaltzaindiak egin baina galegoek egiten dutena ez litzateke bide txarra: hitz oinarritzkoenak (kiroletakoak, adibidez, edo eguneroko bizitzakoak) erdara-euskara zerrendetan eman, Euskaltzaindiak nolabait bultzatuak, lana eraginkorrago egiteko. Bestela, euskara-euskara hiztegi batek, nahiz eta Euskaltzaindiarena izan, ez du eraginik.

Goenagak proposatu du, mugak gorabehera, eskaini zaigun bidetik segitzea. Osatu beharrekoak osatu, ahal den neurrian. G letratik aurrerakoa, adibidez. Eta jadanik hirugarren itzulian ere pentsatzen hasi.

Kintanak batxilergorako landutako hainbat testu sartu beharreko ikusten ditu corpusean.

Salabururentzat kontua da corpora eta zerrendak nola osatu lana atzeratu gabe. Lantalde bereziren bat osa liteke, behar bada, gauzak osatzeko, adibidez unibertsitateko edo klasikoan bilduman erabili den hiztegia lantzeko. Mahai gaineran gauza jakinak jarri behar dira. Eta horren aurrean erabaki ahalko da gauza egingarria den ala ez.

Peillenek dio ez dela hitzetan ito behar. Badirela munduan zehar zientzia bakoitzeko oinarritzko zerrendez osatutako hiztegiak eta horiez baliatu behar genukeela.

Berñat Oihartzabalen iritziz, gauzak aski laster egin nahi badira ezin dira atzeratu. Euskaltzaindiak egin ditzakeen hutsen artean ez dira denak zaku berean sartzen. Presaka ibiltzeagatik egindako hutsak eta isilik egoteagatik egiten diren hutsak ez dira berdinak. Oinarriak ez dira aski zabalak. Orain ez bada deusik egiten honi buruz, he-

mendik bizpahiru urte barru egoera berean izango da Euskaltzaindia. Behar litzateke oraindantik bertatik indar berezi bat egin corpus horren behar bezala antolatzeko. Gutxiarik bizpahiru urte beharko dira horretarako. Aipatzen dira hiztegi bereziak. Ez daki nola diren baina kontuan hartzekoak dira. Berak ezagutzen duen arlo bakarrean, Hizkuntzalaritzan, hiztegia egiteko ez da egongo euskaltzaindiaren beha. Hain zuzen, Euskaltzaindiak ez du gaitasunik gauza horietan iritzi jakinik emateko.

Teknikoki EEBS lagin bat da –dio Sarasolak. Lagin bati ezin zaio kontrajarri tesu oso bat. Horrela desoreka sortuko bailitzateke. Beraz, kontuak ez du erremedioirik.

Urrutiak eskatzen du EEBS beste lagin batzuekin osatzea, zaharkituak omen diren hiztegien orde ez beste batzuk sartzea. Hori administrazioaren eta zuzenbidearen ikuspegitik argi dagoela, baina bestelako arloetan ere gauzak ikustea eskatzen duela. Gutxienez EEBS osatzea nahi luke Urrutiak. Atzerapenik ez. Gero, ahal bada, nazioarteko hitzekin egin zen bezala egin daiteke, arlo bakoitzeko ekarpenekin zerrenda osatzeko.

Sarasolak, hala ere, ez du ikusten argi Urrutiaren proposamena. Berak zer ekarriko lukeen galdetu dio. zerrenda bat (glosario batzuk) ekarriko lukeela erantzun dio; bigarren itzuli honetan 200 edo 300 hitz sartzea planteatuko luke, gizartean diren eragileen artean kontsentsuatuak. Eta beste arlo batzuetan ere gauza bera egitea eskatuko luke.

Sarasola ez da Urrutia bezain optimista, zeren hor zehar dabiltzan zenbait testutako euskara nekez ulertzen baita. Orain dela bost urteko testuetan ageri den euskara ez da fidatzekoa. Beraz, kontuz ibili behar da makinan zer sartzen den. Azken urteotan gauzak asko aldatu dira eta hori kontuan hartu beharko litzateke. EEBS-k hor du, hain zuzen, muga, zaharkitua baita. Zientzia kontuan erne ibili behar da. Administrazio kontuak presa du eta horregatik, behar bada jaramon gehixeago egin beharko zaio. Baina beste arloetako hitzei bigarren itzuli honetan ez du argi ikusten zenbateraino egin behar zaaien leku. Etsi-etsian ezin da ibili. Hobe da gauza bati ez erantzun edozer jarzea baino.

Kintanak ondoren UZEI-k argitaratutako hiztegiak aipatu ditu. Egia dela zaharkitua daudela zenbaitetan, baina badute gauza on bat: alboan erdal ordainak dituzte-la ageri direla zerrendak. Horri begirada bat egin beharko litzaiokeela uste du.

Sarasola ez dago ados: horrek ordu gehiegi eskatuko luke, eta, aukeran, hobe ordu horiek beste zerbaitetan eman. Adibidez, arloka banatutako 1500 hitzen azterketak urte osoko lana eskatuko lioke Euskaltzaindiari.

Satrustegik gogorarazi du bere garaian proposatu zuela inongo hiztegietan ageri ez diren etnografia munduko hitz batzuk ekartzea. Baina alperrik litzatekeela iruditzen zaio. Horietako ofizio asko galduak dira eta horrelako hitzak sartzeak lana atzeratzea ekarriko luke. Horrenbestez, bertan behera uzten duela agindutako lana.

Goenagak galde egin du ea posible litzatekeen kontsentsu batera iristea: hemen dauden iturri hauek onartu, osatu erraz osa daitezkeenak, eta hiztegi honek zenbat arlo besarkatuko dituen erabaki. Gero arlo horietako bakoitzaz nor arduratuko den ebaztea etorriko litzateke. Horrela, glosario batzuk osatuko lirateke gure artean eztabaidatzeko. Hori erabakitzea ona izango litzateke.

Haritschelharrek galde egin du bigarren itzuliak, bere hogei mila hitzekin, zenbat denbora eskatuko duen, diru laguntzak eskatzeko orduan hori garrantzizkoa baita. Diru kontuak ere planteatu behar baitira.

Mirenek Kintanaren eskaintzari buruz bere zalantza erakutsi du. Gauza bat da unibertsitateak liburuxka hori atera izana. Besterik ezean hori eskaintzea gauza bat da, baina Euskaltzaindiak hori onartzea beste kontu bat da. Gauzak oso berde daude. Zerrenda horretako hitzei buruzko datuak falta ditugu: maiztasuna, nork erabili dituen, etab.

Kintanak erantzun du esanaz hitz gehienak berriak direla. Fakultate bakoitzari eskatu zitzaion gehienik erabiltzen ziren testuen muestra bat bidaltzea.

Mirenen ustez, gauzak oso gordin daude maila horretan sartzeko. Terminologia kontuetan sartu behar bada, zerrenda horretako hitzak baino lehenagokoa da, adibidez, *macizo* nola esan behar den erabakitzea. Urrutiak badio halako testu edo halako zerrenda sartu behar dela, hori errazagoa da, behar bada, sor dezaketen desoreka guztia gorabehera. Askoz hobe dugu, horretarako, ditugun hiztegi entziklopedikoak hartu eta ahalegina egin eskolako testuetan pittin bat gehiago arakatzeko. Baina horrelako gauzak -testu horiek hartu, eskaneatu, edo eskatu ea uzten dizkiguten euskarri informatikoan, lematizatu, etab.- ikaragarriko lana da. Satrustegik lana utziko duelako kontu horretaz, berriz, esan du ezetz: hemen OEH-n bost lekukotasun baino gehiago dituzten hitzak baldin baditugu eta hamabi mila forma inguru baldin badatoz, eta EEBS-en ere XX. mendean argitaratu diren etatik zenbait gauza baldin badira, ona izango litzatekeela lehen proposatu zuen lanarekin jarraitzea, ez, behar bada, nahitaez horiek zerrendaratzeko, baina bai, kontraste modura, hitz bat falta den ikusteko, adibidez. Beraz, lanarekin jarraitu beharko lukeela.

Sarasolak uste du *impasse* batean dagoela batzarra eta proposamen hau egin du: lexikografia erromanikoa egin izan den bezala, puska bat hartu (b-bala) eta horrekin saio bat egin lanari bete-betean ekin aurretik. Teorian ibili ordez, hartuko balitz *b-bala* zerrenda, adibidez, arazoaren benetako neurriaz jabetzeko aukera izango litzateke. Orain artekoa goregi hitz egitea dela iruditzen zaio. Egin liteke saio bat. Satrustegiri eskatuko lioke ez lanarekin segitzeko, baizik orain arte egin duena ekar dezala, zehazki aztertu ahal izateko. Berdin batzordeak egin duenarekin ere. Ikusi zer den egiazki egin dutena. Orduan egin daitezke kalkuluak. Egin denaren puska konkretu bat aztertu behar litzateke. Bana dezatela B letra eta gauza konkretu horren aurrean zer erantsi behar den edo ikusi ahal izango da. Teorian nahikoa eztabaidatu dela iruditzen zaio. Izan ere ezagutzen ez den zerbaitetaz izan da orain arteko solasa.

Oihartzabalek hartu du ondoren hitza. Gauzak modu zehatzcan ikustea komeni dela dio. Gainera, aipatu diren kasuak, administrazioari buruzkoa bereziki, txostenean jasoak daude "azken aldiotan egin diren glosario kontsentsuatuak" aipatzen direnean. Ikus daiteke ea asko falta diren, baina zinez behar da corpusen kontu hori hutsetik aztertu oraingo testuak sartuz. Dena osoki ikusi behar da, cuskara osoki nola doan ikusteko. Egun guzietz gertatzen dira aldaketak. *Egunkaria* ere bada, baina Euskaltzaindiak ez du segitzen zer egiten den eta hori behar bezala muntatzeko ere ez du oraingoz ahalbiderik. Hiruzpalau urte beharko dira eta hori prestatzeko behintzat eska daiteke diru laguntza. Eta esaten delarik hemezortzi urte arteko eskola hiztegia egin beharko litzatekeela, egingo balitz bera kontent litzateke. Geografia, kimika, matematika, historia eta abarretako hiztegia behar bezala egingo balitz, arras kontent litzatekeela, zeren hemezortzi urte arteko eskola hiztegia ez baita batere pobrea gauza berezietan.

Satrustegik, Sarasolari erantzunez, zehaztu du berak bilduak dituenak ez direla hitz zerrenda landuak, zintak baizik. Orduan ez dela kontua zerrendak berehalakoan ekartzea. Orain arte bilduak berrogeita hamar bat hitz edo izango dira, besterik ez. Horiek biltzeko ordu asko sartu dituela eta gero konturatu dela horietatik gutxi batzuk bakarrik izango direla baliagarriak.

Bere lanaren lagin txiki bat ekartzeko eskatu dio Sarasolak.

Horrenbestez, B letrako laginarekin hasteko proposamena onartu da, bakoitzaren ekarpenekin osatzeko eta gerora begirako kalkuluak egiteko.

Eztabaida luzearen ondorioa honela laburbildu du idazkariak: hurrengo bileran bigarren itzuliko B letrako proposamen bat izango dute euskaltzainek aztergai. Aste-bete barru banatuko da, ahal dela. Hori aztertzen hasiko da Euskaltzaindia, Kintanak, Urrutiak, Satrustegik, Peillenek eta gainerako euskaltzain guztiak dituzketen proposamenak ere mahai gainean direla. Denek eman beharko lukete bere inpresioa: gustatzen zaion ala ez, eta zergatik; halako eta halako hitz soberan dagoen, edo halako eta halako falta den, honengatik edo hargatik. Hori egin ondoren hasi ahalko da Euskaltzaindia hitzez hitz eta zehazki bigarren itzuliko zerrenda aztertzen, iraillean edo.

Zazpitan eman zaio amaiera bilerari

Euskaltzainburuak

Jean Haritschelhar

Idazkariak

Patxi Goenaga

* * *